1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

ОСНОВИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ : НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ ФАХІВЦІВ, ЯКІ МАЮТЬ НАМІР ОТРИМАТИ АБО ПІДТВЕРДИТИ КВАЛІФІКАЦІЮ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА[1]

Головченко Л. М., Лозовий А. І., Сімакова-Єфремян Е. Б. та ін.

Реферат. Навчальний посібник «Основи судової експертизи» (Харків: Право, 2016, 928 с., ISBN 978-966-458-991-5) підготували фахівці установ Міністерства юстиції України: Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса, Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз і Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності. Першими серед 23 авторів-укладачів названо Головченка Л. М., Лозового А. І. і Сімакову-Єфремян Е. Б.; рецензентами виступили Гетьман А. П., Шепітько В. Ю., Яроцький В. Л., Притика Ю. Д. і Рувін О. Г. Посібник має надати науково-методичну та практичну допомогу фахівцям, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта, але не працюють у державних спеціалізованих установах, працівникам цих установ, а також студентам під час навчання (стажування) з дисциплін курсу «Судова експертиза»; за видавничою анотацією, він адресований і викладачам, аспірантам, докторантам та фахівцям, які лише починають працювати в судово-експертному забезпеченні правосуддя. Перший розділ висвітлює історичні, загальнотеоретичні та організаційно-правові засади судової експертизи: її історію, загальну теорію, відповідальність експерта й організацію проведення експертиз, з контрольними запитаннями. Наступні шість розділів присвячено окремим видам експертиз: автотоварознавчій; будівельно-технічній, оціночно-будівельній, земельно-технічній та оціночно-земельній (зокрема методикам поділу квартир, визначення порядку користування, ідеальних часток, вартості будівництва, шкоди від затоплення); економічній (фінансовий аналіз, кредитні операції, податкові розрахунки в процедурах санації та ліквідації); товарознавчій; інженерно-транспортній (технічний стан транспортних засобів, зіткнення, наїзди на пішоходів); експертизі у сфері інтелектуальної власності, що охоплює літературні твори, комп'ютерні програми й бази даних, винаходи, промислові зразки, сорти рослин, торговельні марки, географічні зазначення та комерційну таємницю. У додатках вміщено програми підготовки судових експертів і витяги з нормативно-правових актів про судово-експертну діяльність. Окремого розділу про судово-психологічну експертизу посібник не містить, психологічні експертизи лише згадано в переліку видів досліджень. Видання корисне кандидатам у судові експерти, які готуються до атестації, та викладачам судової експертизи.

Ключові слова: судова експертиза, кваліфікація судового експерта, атестація судових експертів, теорія судової експертизи, організаційно-правові засади, будівельно-технічна експертиза, економічна експертиза, інженерно-транспортна експертиза, експертиза інтелектуальної власності, навчальний посібник.

Fundamentals of Forensic Examination: A Textbook for Specialists Intending to Obtain or Confirm the Qualification of a Forensic Expert

Holovchenko L. M., Lozovyi A. I., Simakova-Yefremian E. B. ta in.

Abstract. The textbook "Fundamentals of Forensic Examination" (Kharkiv: Pravo, 2016, 928 pages, ISBN 978-966-458-991-5) was prepared by specialists of institutions of the Ministry of Justice of Ukraine: the Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations named after Hon. Prof. M. S. Bokarius, the Odesa Research Institute of Forensic Examinations and the Research Centre for Forensic Examination in Intellectual Property. The 23 compilers are headed in the author list by Holovchenko L. M., Lozovyi A. I. and Simakova-Yefremian E. B. The book aims to give scientific, methodological and practical support to specialists who intend to obtain or confirm the qualification of a forensic expert outside state forensic institutions, to staff of those institutions and to students taking forensic science courses; lecturers, postgraduates and newcomers to the field are also named as readers. The first section covers the history, general theory, organisational and legal framework of forensic examination and the liability of experts. Six further sections deal with specific examinations: vehicle valuation; construction, land and property valuation (including partition of flats, ideal shares, construction costs and flood damage); economic examination (financial analysis, credit operations, tax calculations in rehabilitation and liquidation); commodity examination; road traffic engineering (vehicle condition, collisions, pedestrian accidents); and intellectual property, from literary works and software to inventions, plant varieties, trademarks and trade secrets. Appendices contain expert training programmes and extracts from legislation. There is no separate chapter on forensic psychological examination.

Keywords: forensic examination, forensic expert qualification, certification of forensic experts, theory of forensic science, legal framework, construction examination, economic examination, road traffic examination, intellectual property examination, textbook.

Першоджерело: *Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 06.03.2023.*

References

1. Holovchenko L. M., Lozovyi A. I., Simakova-Yefremian E. B. ta in. Osnovy sudovoi ekspertyzy [Fundamentals of Forensic Examination: A Textbook for Specialists Intending to Obtain or Confirm the Qualification of a Forensic Expert] : navchalnyi posibnyk dlia fakhivtsiv, yaki maiut namir otrymaty abo pidtverdyty kvalifikatsiiu sudovoho eksperta : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. Vol. 8, No. 2 (44). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/8405-osnovi-sudovoji-ekspertizi-navchalnij-posibnik-dlya-fakhivtsiv-yaki-mayut-namir-otrimati-abo-pidtverditi-kvalifikatsiyu-sudovogo-eksper (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Osnovy sudovoi ekspertyzy [Fundamentals of Forensic Examination] : navch. posib. dlia fakhivtsiv, yaki maiut namir otrymaty abo pidtverdyty kvalifikatsiiu sudovoho eksperta / avt.-uklad.: L. M. Holovchenko, A. I. Lozovyi, E. B. Simakova-Yefremian ta in. Kharkiv : Pravo, 2016. 928 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1vf3In1XqKLcQfl8E2d8JJWneyKa48T70/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].